

Kształtowanie konkurencyjności regionów w aspekcie ich zrównoważonego rozwoju

Wstęp

W studiach nad strategią i polityką rozwoju regionalnego można zaobserwować wzrost zainteresowania problematyką konkurencyjności. Stałe rozprzestrzenianie się zakresu zastosowań pojęcia konkurencyjności, należącego tradycyjnie do sfery mikroekonomii, sprawiło, iż weszło ono do ujęć mezo- i makroekonomicznych. W nauce i polityce, obok konkurencyjności przedsiębiorstw i ich produktów, coraz częściej stosuje się pojęcie konkurencyjności regionów i całych gospodarek narodowych. Polityka regionalna widziana przez pryzmat budowania podstaw do konkurowania regionów jest ujęciem nowym i mało jeszcze popularnym.

Nowy sposób myślenia o rozwoju regionalnym wyraża się w podejmowaniu działań sprzyjających kształtowaniu trwałej przewagi konkurencyjnej regionów jako podstawy ich trwałego i zrównoważonego rozwoju. Budowanie siły konkurencyjnej regionów traktowane jest również jako istotny element podnoszenia ogólnej konkurencyjności gospodarki narodowej. Na tym tle za podstawowe zadanie polityki regionalnej należy uznać kreowanie szans rozwojowych, szczególnie w regionach opóźnionych i peryferyjnych, które jest konieczne do zredukowania przestrzennych kontrastów gospodarczych i cywilizacyjnych i wynikającego z nich ryzyka społeczno-politycznego.

Niniejsze opracowanie prezentuje wybrane aspekty z zakresu kształtowania konkurencyjności regionów jako środka kreowania trwałego i zrównoważonego rozwoju regionalnego.

Wnioski z diagnoz różnicowań międzyregionalnych

W okresie transformacji ustroju gospodarczego w układzie regionalnym Polski zaznaczyła się silna polaryzacja, polegająca na „oddalaniu się” czołówki regionów (tzw. biegunów wzrostu) od regionów najsłabszych. Zmiana mechanizmu przestrzennego rozmieszczenia potencjału gospodarczego kraju oraz

zróźnicowanie dynamiki procesów rozwojowych spowodowały znaczne przewartościowania w hierarchii atrakcyjności ekonomicznej regionów. Nasilające się tendencje polaryzacyjne w strukturze przestrzennej gospodarki uwidoczniły, zarówno w układzie międzyregionalnym jak i wewnątrzregionalnym, wyraźny podział na obszary rdzeniowe i peryferyjne¹.

Pogłębieniu ulegają „stare” zróźnicowania regionalne, sprzed 1989 r. (m.in. podział kraju na Polskę zachodnią „A” i wschodnią „B”, podziały między ośrodkami miejskimi i obszarami wiejskimi) oraz zróźnicowania „nowe”, będące efektem różnych skutków transformacji systemowej, głównie w zakresie zmian na rynku pracy, rozwoju sektora prywatnego oraz napływu kapitału zagranicznego [Rozwój regionalny... 1999].

Narastanie zróźnicowań regionalnych jest rejestrowane na trzech płaszczyznach: ekonomicznej (wzrost rozpiętości PKB *per capita*), społecznej (wzrost stopy bezrobocia) oraz przestrzennej (utrzymywanie się peryferyjności obszarów położonych niekorzystnie względem ośrodków metropolitalnych). Rozpiętości te są skutkiem zróźnicowania zdolności adaptacyjnej struktur regionalnych oraz siły kreacyjnej głównych aktorów zmian. Efekty przebiegu transformacji ustrojowej wskazują, iż beneficjentami procesów rozwojowych stały się regiony wielofunkcyjne związane z dużymi aglomeracjami miejskimi oraz obszary położone w zachodniej części kraju. Procesy rozwojowe omijają natomiast regiony najsłabsze, znajdujące się w depresji gospodarczej, w których dominują przemysł wydobywczy, sektor obronny czy też tradycyjne rolnictwo.

W Polsce najwyższa koncentracja zjawisk kryzysowych dotyczy obszarów położonych na wschód od linii Wisłoki i Wisły, tworzących zwartą przestrzenną grupę regionów określaną mianem „ściany wschodniej”. W obecnym układzie administracyjnym są to cztery województwa: warmińsko-mazurskie, podlaskie, lubelskie i podkarpackie. Z uwagi na opóźnienia w rozwoju gospodarczym i cywilizacyjnym oraz podobieństwo złożoności problemów rozwojowych, w tym zwłaszcza narastania procesów depresyjnych na obszarach wiejskich, do regionów „ściany wschodniej” należy również zaliczyć dwa województwa położone w centralnej Polsce: mazowieckie i świętokrzyskie.

Wyniki licznych badań i analiz (m.in.: „Rozwój regionalny Polski. Raport diagnostyczny” 1996; Hausner, Kudłacz, Szlachta 1997; Cybulski 1999; Stec, Wierzbińska 1999) potwierdzają koncentrację na obszarach tych regionów róż-

---

¹Wg J. Friedmana, rdzeniami są trwale zamieszkane i zagospodarowane fragmenty przestrzeni ekonomicznej odznaczające się wysoką zdolnością do generowania innowacji, natomiast peryferiami – wszystkie obszary poza rdzeniami, których wzrost i zmienność są zdeterminowane przez ich zależność od rdzeni. Cytat za: R. Domański, *Zasady geografii społeczno-ekonomicznej*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1998.

norodnych zjawisk depresyjnych. Mają one tzw. kryzysogenne struktury gospodarcze, charakteryzujące się profilem surowcowo-rolniczym (dominacją sektora I), słabym przemysłowieniem, niedorozwojem sfery usług, relatywnie słabym zagospodarowaniem, związanym głównie z niedostatkiem wyposażenia infrastrukturalnego. Strukturalnym problemem „ściany wschodniej” jest zaco-fanie procesów urbanizacyjnych oraz niska jakość regionalnych systemów osadniczych. Niewielkie i słabo rozwinięte ośrodki nie są w stanie zapewnić ani własnym, ani tym bardziej mieszkańcom okolicznych terenów wiejskich dostępności do podstawowej infrastruktury społecznej. Przy braku rozbudowanej sieci średnich miast i miasteczek z dobrze rozwiniętą infrastrukturą, większe miasta nie są w stanie stymulować trwałych podstaw rozwoju tych regionów. Jednocześnie ośrodki stołeczne tych województw cechuje niedorozwój funkcji metropolitalnych. Siła oddziaływania Lublina, Rzeszowa czy Białegostoku na obszary stanowiące ich dalsze otoczenie jest dużo mniejsza aniżeli Poznania, Krakowa czy Wrocławia.

Dla obrazu przestrzennej polaryzacji kraju istotne znaczenie mają zróżnicowania wewnątrzwojewódzkie. Wzrost wielkości jednostek wojewódzkich, związany z wprowadzeniem nowej organizacji terytorialnej kraju, doprowadził – poprzez prostą agregację – do wyraźnego spadku dysproporcji międzyregionalnych, za to zwiększył skalę zróżnicowań wewnątrzregionalnych. Zatem kontrasty rozwojowe stały się przede wszystkim problemem wewnątrzregionalnym, rejestrowanym w układzie aglomeracja miejska-otoczenie czy też miasto-wieś.

Najbardziej zróżnicowanym wewnątrznie regionem jest województwo mazowieckie, gdzie kwitnąca aglomeracja warszawska silnie kontrastuje z powiatami dawnych województw radomskiego i płockiego. Dla przykładu, wskaźnik zatrudnienia w rolnictwie dla województwa mazowieckiego, łącznie z Warszawą, wynosi 24%, jest więc niższy od średniej krajowej (26,7%). Jednak wyłączenie Warszawy podnosi ten wskaźnik niemal dwukrotnie, co pozwala zidentyfikować najpoważniejszy problem regionu. Bieda i stagnacja obszarów wiejskich sprawia, iż województwo mazowieckie bez Warszawy ma poziom dochodów osobistych na 1 mieszkańca podobny do „ściany wschodniej” [Suraska 1999]. Duże kontrasty w standardzie życia wewnątrz społeczności regionalnych są również problemem województw pomorskiego i łódzkiego.

W najbliższych latach w strukturze przestrzennej gospodarki istnieje niebezpieczeństwo utrzymania się tendencji polaryzacyjnych oraz dalszych przewartościowań hierarchii atrakcyjności ekonomicznej regionów. Przewiduje się, że pogłębieniu i utrwaleniu ulegną zróżnicowania i podziały między [Polityka regionalna... 1996]:

- aglomeracjami miejskimi a małymi ośrodkami miejskimi i obszarami wiejskimi,
- wielkimi miastami (łącznie ze strefami ich bezpośredniego wpływu) a obszarami wchodzącymi w skład ich dalszego otoczenia,
- obszarami wysokotowarowego rolnictwa a obszarami o rozdrobnionym i przeludnionym rolnictwie,
- obszarami o środowiskach innowacyjnych i zaawansowanych technologiach a obszarami koncentracji tradycyjnych sektorów gospodarczych.

Przeгляд możliwości rozwojowych regionów Polski pozwala przewidywać, że obszarami intensywnego rozwoju będą w najbliższych dziesięcioleciach przede wszystkim metropolie i regiony znajdujące się w zasięgu oddziaływania ośrodków centralnych, będące obszarami o ekspansywnych strukturach gospodarczych, skupiające ośrodki naukowe, najlepiej przygotowaną kadre, posiadające dobre powiązania infrastrukturalne i wykształcone instytucje otoczenia biznesu. Koncentracja procesów rozwojowych będzie również następować w korytarzach autostradowych. Tracić będą natomiast obszary peryferyjne w sensie geograficznym, ekonomicznym i kulturowym, będące obszarami inercyjnymi o kryzysogennych strukturach. Narastające procesy depresyjne na obszarach wiejskich mogą pogłębiać zjawiska przestrzennej marginalizacji Polski wschodniej.

Koncepcja zrównoważonego rozwoju regionalnego

Strategiczne znaczenie, z punktu widzenia tworzenia trwałych podstaw rozwoju gospodarczego, ma dążenie do ukształtowania bardziej zrównoważonego układu regionalnego kraju. Chodzi tu nie o zapewnienie równomierności rozmieszczenia gospodarki w przestrzeni, ale o rozmieszczenie proporcjonalne do potencjalnych warunków regionów i o zapewnienie mieszkańcom wszystkich regionów zbliżonych szans uczestnictwa w rosnącym dobrobycie, a więc o redukcję różnic w poziomie życia ludności kraju i rozpiętości w stopniu korzystania z efektów ekonomicznego rozwoju [Winiarski 1999].

Istotą koncepcji kształtowania bardziej zrównoważonego układu regionalnego kraju jest [Polityka regionalna... 1996]:

- redukcja ekstremalnych różnicowań regionalnych i wynikającego z nich ryzyka społeczno-politycznego,
- wzmacnianie potencjału endogenicznego rozwoju w regionach zaniedbanych oraz w regionach przeżywających trudności strukturalne w rolnictwie i przemyśle,

- rozwój funkcji i powiązań zewnętrznych regionów peryferyjnych i peryferyzujących się, w tym funkcji i powiązań z otoczeniem w ośrodku metropolitalnym najsłabszych regionów.

Dla zapewnienia długofalowego i zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, jego spójności społecznej i terytorialnej, niezbędne jest uruchomienie mechanizmów przeciwdziałających trwałej marginalizacji regionów o słabych (potencjalnie kryzysogennych) strukturach społeczno-ekonomicznych. W szczególności muszą być traktowane procesy rozwoju w regionach peryferyjnych. Brak odpowiednich działań ze strony polityki regionalnej prowadzi do powstania na wielu obszarach syndromu „zakłętą kręgu zacofania” i marginalizacji społeczno-ekonomicznej znacznych części kraju. Kreowanie szans rozwojowych w regionach peryferyjnych jest konieczne do zredukowania przestrzennych kontrastów gospodarczych i cywilizacyjnych.

Kierunkowym celem polityki regionalnej powinno być dążenie do takiego rozprzestrzenienia czynników rozwoju na wszystkie regiony kraju, aby rozwijana w nich działalność gospodarcza absorbowała wszystkie zasoby i możliwości rozwojowe, zapewniając równocześnie mieszkańcom wszystkich regionów podobny poziom warunków życia, zbliżone szanse awansu i realizacji zawodowych i kulturalnych aspiracji. Szczególne istotne w tym procesie będzie silne, pozytywne oddziaływanie największych miast i zespołów miejskich na obszary stanowiące ich bliższe i dalsze otoczenie. Spełniając rolę „regionalnych lokomotyw postępu i rozwoju”, poprzez rozliczne pozytywne efekty zewnętrzne, będą wywierały wpływ na przyspieszenie rozwoju obszarów peryferyjnych w regionach.

Podjęcie do przyspieszenia rozwoju regionów słabszych dominuje w polityce strukturalnej UE, zorientowanej na wzmacnianie spójności ekonomicznej i społecznej. Za priorytetowy cel polityki spójności uznano wspieranie rozwoju regionów opóźnionych, szczególnie w zakresie zwalczania bezrobocia i rozwoju infrastruktury. Przykładem są tutaj działania w dziedzinie przyspieszenia rozwoju i poprawy zagospodarowania wschodnich landów Niemiec czy też południowych regionów Włoch. U podstaw takich strategii tkwi przekonanie, że siła konkurencyjna kraju czy wspólnoty krajów będzie tym większa, im więcej regionów będzie się charakteryzować optymalnymi warunkami do prowadzenia efektywnej działalności gospodarczej oraz im większa część ludności będzie mogła w takiej działalności uczestniczyć. Strategie te można nazwać strategiami rozprzestrzeniania (dyfuzji) konkurencyjności lub podnoszenia siły konkurencyjnej regionów opóźnionych [Winiarski 1999].

Kształtowanie konkurencyjności regionów

Konkurencyjność, określana ogólnie w ekonomii jako zdolność do osiągnięcia sukcesu w gospodarczej rywalizacji, w dziedzinie rozwoju regionalnego oznacza „zdolność regionów do przystosowywania się do zmieniających się warunków, pozwalających utrzymać lub poprawić pozycję w toczącym się współzawodnictwie między regionami” [Winiarski 1999] lub też „wypracowywanie przewagi nad innymi regionami w określonych dziedzinach życia gospodarczego i społecznego” [Bednarz 1997]. Regiony różnią się atrakcyjnością dla inwestorów, głównie skalą oferowanych inwestorom korzyści zewnętrznych, i atrakcyjnością tą konkurują między sobą.

W literaturze przedmiotu wymieniane są cechy regionów o wysokim poziomie konkurencyjności. Są one następujące [Szlachta 1997]:

- wysoki poziom wyposażenia w nowoczesne czynniki produkcji, które dają relatywną przewagę generującą pozytywne efekty zewnętrzne i korzyści koncentracji przestrzennej;
- innowacyjność – zarówno w ujęciu technologicznym, jaki i społecznym;
- istnienie rozwiniętych partnerskich powiązań pomiędzy konkurującymi przedsiębiorstwami;
- wysoki poziom specjalizacji rynku pracy połączony z jego elastycznością;
- bogata sieć instytucji o względnie przewidywalnych zachowaniach i wysokim poziomie reaktywności na nowe wyzwania;
- współdziałanie lokalnych aktorów zmian i wypracowanie skutecznych mechanizmów konsensusu wokół wspólnej strategii rozwoju.

Kształtowanie konkurencyjności regionu jest złożonym, wielowarstwowym procesem tworzenia warunków rozwoju jego gospodarki, w którym chodzi o wydobycie i uruchomienie regionalnych czynników stymulujących wzrost oraz sprzężenie ich z czynnikami makroekonomicznymi, co pozwala uzyskać efekt synergii, wzmacniający procesy rozwojowe w regionach [Kuciński 1998]. Proces ten ma na celu kreowanie nowych lub poprawę istniejących:

- cech użytkowych regionu, tj. adresowanych do regionalnej społeczności walorów rynku pracy, walorów zamieszkania oraz dostępności do usług społecznych i bytowych;
- możliwości rozwoju gospodarczego regionu, kształtowanych m.in. przez zagospodarowanie infrastrukturalne oraz aktywną regionalną politykę gospodarczą, tworzących ofertę korzyści zewnętrznych adresowanych do podmiotów gospodarczych;
- walorów lokalnego ekosystemu i ładu przestrzennego.

Efektom tak rozumianego rozwoju regionalnego są powstające w regionie nowe wartości. Są nimi nowe firmy i miejsca pracy, zasoby mieszkaniowe, urządzenia i instytucje sektora usług publicznych, nowe dobra i usługi zaspokajające popyt regionalny i ponadregionalny. Te nowe wartości to również atrakcyjne lokalizacje, oferujące tzw. twarde czynniki lokalizacyjne w formie nieruchomości i urządzeń infrastrukturalnych, a także wysokiej jakości środowisko przyrodnicze. Wartościami tymi są również tzw. miękkie czynniki lokalizacyjne, do których można zaliczyć: wiedzę, kwalifikacje zawodowe i umiejętności społeczności regionalnej, a także jej kreatywną aktywność i skłonności innowacyjne [Szlachta 1997].

Z istoty wdrażanej w Polsce koncepcji rozwoju „od dołu” wynika, iż o możliwościach osiągnięcia przez regiony trwałej przewagi konkurencyjnej w krajowym i międzynarodowym układzie regionalnym będą decydowały uwarunkowania endogeniczne. Kluczowe znaczenie ma tu pobudzenie „uśpionego potencjału rozwojowego” poprzez identyfikację i aktywizację ukrytych, nie wykorzystanych dotychczas zasobów i możliwości rozwoju. Starannego zbadania wymaga zatem to, co regiony mają specyficznego do zaoferowania, czym się w istotny sposób różnią, co z ich cech charakterystycznych warto wyeksponować, co zaś wymaga wyeliminowania, rekonstrukcji czy rewitalizacji, by uzyskać konkurencyjną strukturę społeczną, ekonomiczną i przestrzenną poszczególnych regionów [Kuciński 1998]. Diagnoza rezerw rozwojowych regionu powinna dotyczyć zwłaszcza identyfikacji tzw. obszarów „wysokiej szansy”, obejmujących dziedziny posiadające w warunkach danego regionu najwyższe predyspozycje rozwojowe (tzw. przedsięwzięcia mobilne przestrzenne), tj.: silnie generujące nowoczesność i modernizację technologiczną, mające istotne lub decydujące znaczenie dla poprawy struktury gospodarki regionu.

W stymulowaniu wzrostu konkurencyjności regionów, szczególnie ekonomicznie słabszych, niezbędne jest zaangażowanie państwa, które w ramach polityki interregionalnej powinno wspomagać te regiony w ich wysiłkach, zmierzających do mobilizacji posiadanych zasobów i wykorzystania własnych sił i atutów rozwojowych. Wzmacnianie konkurencyjności tych regionów powinno dotyczyć głównie zwiększenia zróżnicowania ich struktur gospodarczych (polifunkcyjności), poprawy dostępności komunikacyjnej, rozwoju zaplecza naukowo-badawczego oraz „otoczenia okołobiznesowego”. Cechy te bowiem sprzyjają rozwojowi przedsiębiorczości, zaś ich niedostatek przesądza o zacofaniu i depresji rozwojowej regionów. Ponadto, regiony słabsze ekonomicznie nie są miejscami generowania innowacji, wobec czego ich rozwój warunkuje także zdolność do absorpcji innowacji. Polityka regionalna na tych terenach powinna więc dążyć do zachowań sprzyjających wprowadzaniu inno-

wacji oraz organizować systemy transmisji dla jak najsprawniejszej dyfuzji innowacji z obszarów centralnych, m.in. poprzez rozwijanie regionalnych centrów transferu technologii, uruchamianie inkubatorów przedsiębiorczości, wspieranie powiązań ośrodków naukowo-badawczych i uczelni z „biznesem”. Jest to kluczowa sfera polityki rozwoju regionalnego, przede wszystkim ze względu na to, że umożliwia oddziaływanie na jakość szeroko rozumianego kapitału ludzkiego.

Podstawowe znaczenie dla budowania siły konkurencyjnej regionów opóźnionych ma wspieranie rozwoju infrastruktury biznesowej w postaci takich instytucji, jak: towarzystwa i izby gospodarcze, agencje i fundacje rozwoju regionalnego, fundacje inicjatyw lokalnych, giełdy, ośrodki szkoleniowe i doradcze w zakresie biznesu, szkoły zarządzania i biznesu, inkubatory przedsiębiorczości, banki oraz instytucje udostępniające kapitał podwyższonego ryzyka (*venture capital*). Istnienie bogatej sieci podmiotów tego typu, tworzących tzw. środowisko dla działalności gospodarczej, jest warunkiem lokalizacji inwestorów zagranicznych oraz sprzyja rozwojowi sieci współpracy podmiotów gospodarczych wspierających się nawzajem (tzw. *clusters*) [Szlachta 1997].

Istotne znaczenie mają powiązania o charakterze integracji pionowej, wykształcające się między firmami wiodącymi a firmami zależnymi. Firmy wiodące, które działają w zaawansowanych technologicznie, ekonomicznie i cywilizacyjnie obszarach rdzeniowych, decydując o typie produktu i stosowanych technologiach, narzucają firmom współpracującym wysokie wymagania jakościowe, przez co pośrednio przyczyniają się do budowania środowiska innowacyjnego. Ten typ integracji ma duże znaczenie dla budowania siły konkurencyjnej regionów, ponieważ pozwala regionom peryferyjnym i peryferyjnym częściom poszczególnych regionów włączyć się do gospodarki narodowej i wykorzystywać atuty, jakie dają pojedyncze konkurencyjne zasoby, posiadane przez te regiony lub podregiony [Kuciński 1998]. Wykształca to powiązania i przepływ dóbr, środków finansowych, osób i informacji, które mogą stać się podstawą do podnoszenia konkurencyjności tych miejsc także w innych dziedzinach wytwórczości. Pojawienie się nowoczesnej technologii i organizacji pracy oraz uruchomienie zmian w zasobach ludzkich mogą w znaczny stopniu przyczynić się do nadania tym regionom nowych impulsów rozwojowych oraz zmiany ich oblicza. Przyczynia się to jednocześnie do budowania spójności wewnątrzregionalnych układów gospodarczych, pomagających budować siłę konkurencyjną regionów dzięki sprzężeniu ich części rdzeniowych z peryferyjnymi.

Konieczność oddziaływania na zmniejszenie różnicowań międzyregionalnych oraz stymulowanie wzrostu konkurencyjności regionów sprawiają, iż na nowo powraca problem możliwości zdynamizowania rozwoju regionów polskiej

„ściany wschodniej”. Istotny element przyszłego rozwoju gospodarczego regionów peryferyjnych, w aspekcie wzrostu ich konkurencyjności, powinna stanowić koncepcja rozwoju struktur pozarolniczego zatrudnienia, głównie nowoczesnego przemysłu, handlu ze wschodnimi sąsiadami, rozwoju infrastruktury technicznej, zwłaszcza komunikacji i transportu o znaczeniu ponadregionalnym. Preferowanym kierunkiem rozwoju, wykorzystującym wysokie walory środowiska przyrodniczego obszarów wiejskich, powinna być działalność usługowa związana z utrzymaniem i poprawą stanu zdrowia społeczeństwa, tj. usług uzdrowiskowych, sanatoryjnych, lecznictwa klimatycznego. Ważny jest przy tym rozwój usług związanych z ochroną i konserwacją środowiska naturalnego.

Wnioski

1. W związku z nasilającą się polaryzacją przestrzenną Polski strategiczne znaczenie, z punktu widzenia tworzenia trwałych podstaw rozwoju gospodarczego, ma dążenie do ukształtowania bardziej zrównoważonego układu regionalnego kraju. Ekonomicznie uzasadnioną strategią realizacji tego rodzaju założeń i celów polityki regionalnej jest rozprzestrzenianie (dyfuzja) warunków wysokiej konkurencyjności z obszarów rdzeniowych do obszarów peryferyjnych.
2. W podnoszeniu siły konkurencyjnej regionów słabszych ekonomicznie niezbędne jest pobudzenie ich „uśpionego potencjału rozwojowego” poprzez identyfikację i aktywizację ukrytych, nie wykorzystanych dotychczas zasobów i możliwości rozwoju. Przyszły rozwój gospodarczy tych regionów powinien bazować na obszarach tzw. wysokiej szansy.
3. Kluczowymi sferami wzmacniania siły konkurencyjnej regionów peryferyjnych są: zwiększenie zróżnicowania ich struktur gospodarczych, rozwój infrastruktury technicznej, zarówno jej tradycyjnych sektorów, jak i sektorów najnowocześniejszych (sieć telekomunikacyjna, infostrady), rozwój zaplecza naukowo-badawczego, rozwój środowiska biznesowego.

Literatura

- BEDNARZ T., 1997: *Budowanie strategii konkurencyjności w turystyce na przykładzie regionu Kołobrzegu*. [w:] *Marketing terytorialny. Strategiczne wyzwania dla miast i regionów*, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego.
- KUCIŃSKI K., 1998: *Kształtowanie konkurencyjności regionów*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa.

- Polityka rozwoju regionalnego – doświadczenia i stan badań.* Stanowisko Rady Strategii Społeczno-Gospodarczej, Warszawa 1996.
- Rozwój regionalny jako element strategii społeczno-gospodarczej Polski w latach 2000-2006*, Raport IBnGR „Polska Regionów” Nr 6, Gdańsk 1999.
- SURAŻSKA W., 1999: *Bogactwo w środku największej biedy*, „Rzeczpospolita” nr 38 z 12.10.1999.
- SZLACHTA J., 1997: *Programowanie rozwoju regionalnego w UE*, Studia KPZK PAN, tom CV, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa.
- WINIARSKI B., 1999: *Konkurencyjność: kryterium wyboru czy kierunek strategii i cel pośredni polityki regionalnej*. [w:] *Konkurencyjność regionów*, praca zbiorowa pod red. M. Klamut, Wyd. AE, Wrocław.

Creating Competitiveness of the Regions in the Aspect of their Sustainable Development

Abstract

This paper has been concerned with selected aspects of forming the competitive position of regions as a tool to create steady and sustainable regional development.

The process of growing competitiveness of regions based predominantly on endogenous conditions determining development constitutes one of the most important elements of regional development mechanism. Some of prerequisites for possible increase in this competitiveness include size and structure of endogenous endowment and its functional and spatial coherence.

In principle, regional policy, above all interregional government policy, should be directed at tending to diffusion of development processes from existing core areas (growth centres) into other areas of the country, particularly those becoming more and more peripheral.